

نیازسنجی آموزشی معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران

صمد ایزدی^۱، زهرا ثقفیان^۲، مصطفی عزیز شمامی^۳

چکیده

پایه و اساس برنامه‌ریزی و طراحی آموزشی، نیازسنجی است. پژوهش حاضر نیز با هدف نیازسنجی آموزشی معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران انجام شد. در این پژوهش از روش آمیخته کیفی و کمی استفاده شد. در بخش کیفی نمونه‌ای هدفمند متشکل از ۲۰ نفر متخصصان به عنوان مطلعین کلیدی انتخاب شدند. بر مبنای یافته‌های حاصل از مرحله کیفی، پرسشنامه ۴۷ گویه ای طراحی شد و بعد از بررسی روایی و پایایی آن (آلفای کرونباخ ۰/۹۸۳)، نهایتاً بر روی نمونه‌ای متشکل از ۲۲۸ نفر از معلمان تربیت‌بدنی مدارس استان مازندران اجرا شد. یافته‌ها در بخش کیفی پژوهش نشان می‌دهد معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران در حیطه‌های مرتبط با ۱. مدیریت و رهبری؛ ۲. یاددهی و یادگیری؛ ۳. شایستگی‌های تخصصی ۴. اخلاق و حقوق و ۵. فناوری و پژوهش، نیاز به آموزش دارند. همچنین از نظر معلمان شرکت کننده در تحقیق وجود نیاز آموزشی در تمامی حیطه‌ها و اولویت نیازها نیز به ترتیب فوق در سطح (P=۰/۰۵) معنادار بود. معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران، در حیطه‌های مورد بررسی نیاز آموزشی دارند و می‌توان گفت معلمان آموزش متناسب دریافت نمی‌کنند و یا آموزش دریافت شده آنان، کافی نیست.

کلیدواژه: نیازسنجی آموزشی، معلمان تربیت‌بدنی، استان مازندران.

۱- دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه مازندران، بایلسر دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی (نویسنده مسئول:تلفن:۳۵۳۰۲۶۸۲)

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش و بهسازی منابع انسانی موسسه آموزش عالی سبز آمل، آمل موسسه آموزش عالی سبز

۳- استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه مازندران، بایلسر دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی

۱- مقدمه

بسیاری از مدیران ارشد سازمان‌ها بر این ادعا هستند که نیروی انسانی آنها سرمایه‌های واقعی در سازمان-هایشان هستند. اما با مطالعه‌ای ساده می‌توان پی برد که چندان بر این اعتقاد خود پایبند نیستند، چرا که اگر بر آوردن نیازهای نیروی انسانی را محور اصلی مدیریت نیروی انسانی در سازمان‌ها قرار دهیم، خواهیم دید که به طور مثال به برخی از نیازهای اساسی کارکنان در سطح سازمان‌ها از جمله نیاز به آموزش و بهسازی کارکنان، که یکی از رموز موفقیت سازمان‌ها در دنیای پر شتاب امروز می‌باشد، توجه چندانی نمی‌شود (۱). تعیین نیازهای آموزشی اولین گام برنامه‌ریزی آموزش کارکنان و در واقع نخستین عامل ایجاد و تضمین اثر بخشی کارکرد آموزشی و بهسازی است که اگر به‌درستی انجام شود مبنای عینی‌تر برای برنامه‌ریزی به عنوان نقشه اثربخشی و تبعاً سایر فعالیت‌ها فراهم خواهد شد و احتمال تطابق آن با نیازهای سازمان، حوزه‌های شغلی و کارکنان و در نهایت اثر بخشی آن افزایش خواهد یافت (۲). آموزش و پرورش یکی از نهادهای اصلی جامعه است که با تدوین مجموعه‌ای از اهداف آموزشی در پی تربیت و رشد انسان در همه ابعاد می‌باشد (۳). به گونه‌ای که در جهان امروز، تعلیم و تربیت معلم از نظر منافع ملی جزء منافع سطح اول محسوب می‌شود (۴). از آنجا که تربیت حرکتی و ورزشی بخش جداناپذیر و تفکیک نشدنی از تعلیم و تربیت است، مربیان می‌توانند از بستر مناسب و پذیرای فعالیت‌های حرکتی و ورزشی در جهت رشد همه جانبه‌ی دانش آموزان استفاده کنند (۵). تربیت‌بدنی به عنوان یک موضوع برنامه درسی دارای پتانسیل توسعه‌ی طیف وسیعی از: دانش (آگاهی از تاریخ بازی‌های المپیک و ..)، مهارت (سرعت، انعطاف پذیری و ...)، نگرش (پی بردن به ارزش ورزش مادام العمر و ...) و ارزش (فضائل اجتماعی و شخصی مانند همکاری، احترام به دیگران، نظم و انضباط، مسئولیت و ...) می‌باشد (۶). همچنین پژوهشگران بیان داشتند فعالیت بدنی علاوه بر مزایای فیزیولوژیک، مزایای روانی، آموزشی و اجتماعی متعددی از قبیل بهبود تندرستی سلامت و تخلیه انرژی مازاد دانش آموزان؛ اطاعت از قوانین اجتماعی و محدود کردن بروز رفتارهای بزهکارانه (مانند تقلب، خشونت رفتاری، مصرف مواد مخدر، و نوشیدن الکل، و غیره)؛ ترویج ارزش‌های اجتماعی، صداقت و شخصیت‌سازی، افزایش اعتماد به نفس، انگیزه، احساس توانمندی و عزت نفس، فراهم کردن فرصت تعامل اجتماعی، سرگرمی و کسب لذت، ارائه فرصت آموزش در ورزش، افزایش تجربیات زندگی و پیدا کردن دوستان بیشتر، یادگیری مقابله با شکست و وضعیت دشوار در زندگی و در نهایت توسعه مهارت‌های زندگی برای شرکت کنندگان به ارمغان می‌آورد (۷). دستیابی به اهداف تعلیم و تربیت عمومی از راه فعالیت‌های جسمانی و حفظ بهداشت و تندرستی دانش آموزان، وظیفه دشواری است که بر عهده معلمان تربیت بدنی و ورزش قرار دارد (۸). مربیان و معلمان، عامل اساسی تربیت و نوسازی جامعه بوده، که در تربیت بدنی و ورزش می‌توانند با آگاهی از اهداف آموزشی و فرهنگی در انطباق سیستم تربیتی با این اهداف نقش اساسی داشته باشند و به لحاظ آنکه در جهت تکامل افراد از طریق فعالیت‌های جسمانی کار می‌کنند؛ تکنیک‌ها، روش‌ها، گفتار و اعمالشان بر روی افراد تحت تعلیم تأثیر چشمگیر می‌گذارد (۹). سامخانی و همکاران (۱۳۹۳) بیان می‌دارند در میان معلمان دروس مختلف، معلمان تربیت‌بدنی بیشترین اثرگذاری را دارند زیرا علاوه بر رشد ذهنی در جسم نیز تأثیرگذارند. توجه به معلمان تربیت‌بدنی به دلیل اهمیت نقش آنها در حفظ سلامت و تندرستی نسل جوان بیش از سایر معلمان احساس می‌شود. با توجه به ماهیت خاص کلاس‌های تربیت‌بدنی از نظر سازماندهی، روابط انسانی، مهارت‌های آموزشی و روانی-اجتماعی، دبیران تربیت‌بدنی و مربیان ورزش عهده‌دار مسئولیت‌های سنگین و

خطیری می‌باشند (۱۰). بنابراین، پرورش معلمان اثرگذار همچنان به‌عنوان یک موضوع مهم در جریان است، زیرا آنچه که معلم می‌داند و توانایی انجام آن را دارد، بیشترین تأثیر را بر یادگیری دانش‌آموزان خواهد داشت (۱۱). از آنجا که توسعه منابع انسانی کلید موفقیت هر سازمان است، به‌عنوان شیوه‌ای کارآمد در هر مؤسسه به کیفیت تجهیز کارکنان به مهارت‌های شغلی بستگی دارد. توسعه‌ی معلمان نیز مانند دیگر کارکنان از طریق آموزش امکان‌پذیر است (۵). معلم تربیت‌بدنی برای این که بتواند اهداف تعیین شده را محقق سازد، خود نیز باید ضمن برخورداری از سطح مطلوب و مناسبی از آمادگی جسمانی و مهارت‌های ورزشی و اطلاعات علمی از صلاحیت‌ها و شایستگی‌ها و استانداردهای لازم و توانمندی این حرفه برخوردار باشد زیرا اگر معلمان تربیت‌بدنی دانش، مهارت و آمادگی جسمانی مطلوبی نداشته باشند، قادر نخواهند بود دانش‌آموزان را در فعالیت‌های ورزشی برانگیزانند (۱۲). توجه به معلمان تربیت‌بدنی به دلیل اهمیت نقش آنها در حفظ سلامت و تندرستی نسل جوان بیش از سایر معلمان احساس می‌شود. با توجه به ماهیت خاص کلاس‌های تربیت‌بدنی از نظر سازماندهی، روابط انسانی، مهارت‌های آموزشی و روانی-اجتماعی، دبیران تربیت‌بدنی و مربیان ورزش عهده‌دار مسئولیت‌های سنگین و خطیری می‌باشند (۱۳).

بنابراین داوطلبان ورود به حرفه معلمی تربیت‌بدنی برای ایفای رسالت خود، علاوه بر برخورداری از شرایط کلی حرفه معلمی، باید از سلامت جسمی کامل، سطح آمادگی جسمانی مطلوب و توانایی قابل قبول در اجرای مهارت‌های ورزشی رایج در مدارس، برخوردار باشند (۱۴). اما با وجود اینکه نظام آموزشی فرصتی برای تربیت و آموزش دانش و معلوماتی است که افراد را برای ورود به اجتماع و خدمت مؤثر آماده می‌سازد، افرادی که به‌استخدام سازمان در می‌آیند، علاوه بر این معلومات، به آموزش تخصصی و حرفه‌ای نیز نیاز دارند تا دانش فنی و مهارت‌های لازم را برای انجام شایسته وظایف محول به‌دست آورند (۱۵). یکی از صلاحیت‌های ضروری برای معلمان جهت افزایش اثربخشی دانش‌آموزان و پیشرفت آنها در حوزه‌های درسی، توجه به نحوه آموزش معلمان است (۱۶). مین‌لی و یو^۱ (۲۰۱۴) و طاهری (۱۳۹۲) بر این باور هستند که در جوامع توسعه یافته امروزی که با تغییرات سریعی مواجه است، آموزش و تحصیلات اولیه معلمان جهت دستیابی به دانش، نگرش و مهارت مورد نظر برای حرفه‌ای شدن آنان کافی نیست (۱۷، ۱۸). همچنین نتایج برخی پژوهش‌ها بیانگر این مسئله است که دروس عملی دانشگاهی پاسخگوی نیازهای درس تربیت‌بدنی در مدارس نمی‌باشد و سرفصل دروس با اهداف از پیش تعیین شده‌ی دوره‌های دانشگاهی همراستا نبوده و میزان اثربخشی و توفیق برنامه درسی دانشگاهی در نیل به اهداف، ضعیف ارزیابی شده‌اند. همچنین به‌باور اکثر دست‌اندرکاران، مراکز کنونی تربیت معلم در تمامی زمینه‌ها (نحوه‌ی گزینش، سطح علمی و آموزشی اعضای هیأت علمی، امکانات آموزش و پژوهش و...) با یک نظام آموزش و پرورش مطلوب هیچ‌سختی ندارد و عموماً معلمان تربیت‌بدنی برای توسعه شغلی در زمینه‌های مهم، آموزش دریافت نمی‌کنند (۱۷، ۱۹).

از سویی نتایج برخی از پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که دانش‌آموزان ایرانی از حیث آمادگی جسمانی در شرایط مطلوب در مقایسه با هم‌تایان خود در سایر کشورها نیستند، به‌علاوه درصد بالایی از دانش‌آموزان، هریک به نوعی از ناهنجاری‌های جسمانی ناشی از کمبود حرکت و عادات غلط در هنگام نشستن، ایستادن و حمل اشیاء رنج می‌برند (۲۰). بر اساس یافته‌های انجمن ملی ورزش و تربیت‌بدنی (۲۰۱۳) مهم‌ترین دلایل نگرش منفی دانش‌آموزان نسبت به تربیت‌بدنی و در نتیجه عدم توفیق معلمان در رسیدن به اهداف این درس شامل موارد: عدم

تسلط معلمان تربیت‌بدنی به تعداد زیادی از رشته‌های ورزشی، وضعیت جسمانی نامناسب، پوشش نامناسب معلمان تربیت‌بدنی در مدارس، رفتار نامناسب با دانش‌آموزان و والدین، بی‌توجهی به وضعیت جسمانی دانش‌آموزان در هنگام ارائه درس تربیت‌بدنی، رعایت نکردن استانداردهای آموزشی در تدریس درس تربیت‌بدنی و بی‌توجهی به دستورالعمل‌های موجود در ارائه درس تربیت‌بدنی می‌باشد (۹). همانطور که پیداست، بخش زیادی از این کاستی‌ها، از طریق آموزش مناسب و متناسب برطرف خواهد شد. بنابراین با توجه به مطالب بیان شده می‌توان نتیجه گرفت بهبود وضعیت آموزش و بهسازی معلمان تربیت‌بدنی می‌تواند افزایش عملکرد آن‌ها را به دنبال داشته باشد و نیل به اهداف سازمانی را تسهیل کند (۲۱). بهسازی معلمان عبارت است از فعالیت‌ها و فرآیندهای طرح‌ریزی شده به منظور افزایش دانش، مهارت و نگرش‌های حرفه‌ای معلمان تا بتوانند موجب بهبود یادگیری در دانش‌آموزان شوند (۲۲). لذا لازم است سازمان آموزش و پرورش درک عمیقی از نیازهای آموزشی معلمان داشته باشد تا بتواند با آموزش متناسب با نیاز معلمان تربیت‌بدنی، علاوه بر ارتقای سطح دانش و معلومات شغلی و حرفه‌ای در راستای افزایش توانایی‌های شغلی و توسعه مهارت‌ها و توانایی‌های فردی در راستای بهبود عملکرد شغلی که توسعه و بالندگی فردی را در پی خواهد داشت (۲۳)؛ زمینه‌ی توسعه و بالندگی سازمانی و توسعه و بالندگی جامعه را نیز فراهم نمایند (۲۴).

نتایج بسیاری از پژوهش‌های که در زمینه‌ی اثربخشی آموزش معلمان و سایر کارکنان صورت گرفته، حاکی از آن است که یکی از عوامل بسیار مهم در اثرگذاری دوره‌های آموزشی و دستیابی به نتایج مطلوب و مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای افراد شرکت‌کننده در دوره‌ها، تشکیل و اجرای این کلاس‌ها بر اساس نیازهای آموزشی کارکنان است و احتمالاً یکی از دلایل مهم توفیق نداشتن آموزش در کمک به موفقیت سازمانی عدم تطابق محتوای آن با نیازهای آموزشی فردی و اهداف سازمانی می‌باشد (۲۶، ۲۵). آرمسترانگ (۱۹۹۵) توصیه می‌کند که برنامه‌ریزی آموزشی باید در جهت برآوردن نیازهای شناسایی شده کارکنان باشد و کارکنان باید برای رفع نیازهای حرفه‌ای خود و نیازهای سازمان آموزش داده شوند و توسعه یابند (۲۷).

نیازسنجی آموزش سازمانی از جمله اقدامات یا فعالیت‌هایی است که همه نظریه پردازان در الگوهای ارائه شده بر آن تأکید کرده‌اند. اما به گفته استون در بسیاری از سازمان‌ها نیازسنجی آموزشی یا اصلاً انجام نمی‌شود یا به خوبی و به درستی اجرا نمی‌شود و بیشتر جنبه‌ی تشریفاتی و تبلیغاتی دارد و این عاملی است که اثربخشی دوره‌های آموزشی را به شدت کاهش می‌دهد (۲۸) و در بسیاری مواقع آموزش‌گیران مجبور می‌شوند مطالبی یاد بگیرند که عملاً در موقعیت شغلی آن‌ها کاربردی ندارد. این مشکل جدا از تبعاتی که دارد ناشی از دو دلیل است: کم‌دقتی در نیازسنجی و یا نبود خود نیازسنجی در فرآیند آموزشی (۲۹). نیازسنجی یک دیدگاه سیستماتیک برای تصمیم‌گیری سازمانی فراهم می‌سازد، نیازسنجی را می‌توان یک راه حل بین رشته‌ای برای حل مشکلات پیچیده سازمانی دانست که از طریق این فرآیند، نیازهای آموزشی شناسایی و مقایسه می‌شود و فعالیت‌های آموزشی مناسب در بهترین زمان ارائه می‌گردد (۳۰).

در استان مازندران نیز با توجه به آمار ۱۵۴۴ نفری معلمان تربیت‌بدنی (شامل ۷۴۲ معلم زن و ۸۰۲ معلم مرد) تاکنون هیچ برنامه مدون نیازسنجی برای معلمین این رشته انجام نشده است، بنابراین انجام این پژوهش جهت پیشگیری از اتلاف وقت، هزینه و همچنین طرح‌ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی مفید و متناسب با نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی ضروری به نظر می‌رسد. پژوهش حاضر در صدد است تا با اجرای این تحقیق از طرفی

برنامه‌ی آموزشی معلمان تربیت بدنی پربارتر و مؤثرتر گردد و معلمان با شرکت در این کلاس‌ها به استانداردها و عملکرد حرفه‌ای خود بیش از پیش دست یابند و از طرف دیگر دانش آموزان این مرز و بوم در لوای آموزش معلمان به اهداف غایی تعلیم و تربیت دست یابند.

روش شناسی

با توجه به ماهیت موضوع، این پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد و از نظر هدف، کاربردی محسوب می‌گردد و از لحاظ گردآوری داده‌های مورد نیاز، در گروه تحقیق آمیخته اکتشافی که در فاز کیفی پدیدار شناسی و در فاز کمی پیمایشی طبقه‌بندی می‌شود. برای این منظور ابتدا داده‌های کیفی گردآوری شده است که منجر به شناسایی جنبه‌های متعدد پدیده شده و امکان تدوین الگوی مفهومی تحقیق فراهم گردید، سپس بر مبنای یافته‌های حاصل از داده‌های کیفی پرسشنامه محقق ساخته آماده شد و داده‌های کمی گردآوری شدند تا تعمیم‌پذیری یافته‌ها میسر شود. در فاز کیفی استفاده از دو مرحله مصاحبه کیفی با متخصصان و خبرگان دانشگاهی و حوزه تعلیم و تربیت که دارای شناخت کافی از مقوله تربیت‌بدنی مدارس و نیازهای آموزشی معلمان بودند، در دستور کار قرار گرفت. مرحله اول مصاحبه‌ها تا آنجا ادامه یافت تا جنبه‌ها و مؤلفه‌های نهفته و گوناگون نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی مورد شناسایی و توصیف قرار گیرد که نهایتاً تا مرحله اشباع، ۲۰ نفر از متخصصان، شامل اساتید دانشگاه‌ها و پژوهشگران و دبیران خبره تربیت بدنی استان مازندران مورد مصاحبه قرار گرفتند. با استفاده از ادبیات نظری و نتایج مصاحبه در مرحله اول، مؤلفه‌های مورد نظر استخراج شد. قبل از شروع مصاحبه، خلاصه‌ای از طرح پژوهش، نتایج بررسی اسناد بالا دستی، به همراه اهداف و سؤالات پژوهش جهت مطالعه و آمادگی اولیه برای مصاحبه‌شوندگان از طریق ایمیل و تلگرام ارسال شد و در ابتدای جلسه مصاحبه نیز در مورد کارهای انجام شده به طور مختصر توضیح داده می‌شد. سپس نسبت به طرح سؤالات مصاحبه و انجام فرآیند مصاحبه اقدام شد. بعد از پیاده سازی مصاحبه‌ها، به منظور تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری استفاده شد. در مرحله کدگذاری باز، ابتدا متون به‌دقت مرور و بازخوانی شدند. پژوهشگران خط به خط و کلمه به کلمه داده‌ها را بازنگری و مفاهیم اصلی موجود در هر خط یا جمله را مشخص کرده و به آنها کد دادند. در مرحله کدگذاری انتخابی، کدهای استخراج شده براساس نزدیکی مفهومی و بیان یک مفهوم مشترک ذیل یک مقوله مشخص عنوان‌بندی شدند. در مرحله بعد اساتید پژوهشگر در حوزه نیازسنجی تربیت‌بدنی، سرگروه‌های آموزشی، کارشناسان آموزش و تحقیقات تربیت‌بدنی و معلمان خبره تربیت‌بدنی از سراسر کشور جهت بررسی صحت و اعتبار یافته‌های مصاحبه از بخش کیفی در نظر گرفته شدند. که در نهایت از ۴ نفر از اعضای هیئت علمی و متخصص در حوزه تربیت‌بدنی و نیازسنجی آموزشی معلمان، ۲ نفر از اساتید دانشگاه فرهنگیان و کارشناس آموزش و تحقیقات در آموزش و پرورش و ۴ نفر از سرگروه‌های آموزشی درس تربیت‌بدنی مصاحبه به عمل آمد.

به منظور گردآوری داده‌ها در فاز کمی از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. مبنای ساخت پرسشنامه پژوهش حاضر، مؤلفه‌های شناسایی شده در مرحله کیفی پژوهش شامل نیازهای آموزشی مرتبط با فناوری و پژوهش، نیازهای آموزشی مرتبط با شایستگی‌های اخلاقی و حقوقی، نیازهای آموزشی مرتبط با شایستگی‌های مدیریت و رهبری، نیازهای آموزشی مرتبط با شایستگی‌های یاددهی و یادگیری و نهایتاً نیازهای آموزشی مرتبط با شایستگی‌های تخصصی می‌باشد. ساختار اصلی پرسشنامه همان مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌های استخراج شده، از متون تخصصی

مربوطه و ادبیات پژوهش و مصاحبه‌ها در بخش کیفی پژوهش می‌باشد شیوه ساخت پرسشنامه بدین صورت بود که در ابتدا منابع لازم درباره موضوع پژوهش مطالعه شد پرسشنامه مقدماتی شامل تعدادی سؤال بسته پاسخ و باز پاسخ تهیه و تنظیم گردید. این پرسشنامه مقدماتی ابتدا در اختیار تعداد ۲۰ نفر از نخبگان جامعه آماری که به طور تصادفی انتخاب شده بودند، قرار داده شد. پس از جمع آوری آن‌ها و استفاده از نظرات و پیشنهادهای آنان پرسشنامه مقدماتی تعدیل و اصلاح شد، بعد از شناسایی مؤلفه‌های اصلی مصاحبه با ۱۰ نفر از نخبگان و کارشناسان امر نیازسنجی در تربیت بدنی در سطح کشور انجام شد. سرانجام پرسشنامه نهایی که شامل پرسشنامه‌ی ویژگی‌های فردی و پرسشنامه نیاز سنجی بود، طراحی شد. روایی پرسشنامه توسط گروهی از متخصصین و اساتید، استاد راهنما، مشاور، داوران و اعضاء هیأت علمی تأیید شد و پایایی آن براساس آلفای کرونباخ $0/983$ تعیین شد. این پرسشنامه دارای ۵ مؤلفه و ۴۷ زیر مؤلفه می‌باشد که بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت تنظیم و به صورت آنلاین و حضوری توزیع شد. به منظور تعیین حجم نمونه از فرمول نمونه‌گیری لوی و لمشو استفاده شد که حجم نمونه ۲۲۸ نفر برآورد گردید و نهایتاً ۲۲۲ نفر از معلمان تربیت‌بدنی شاغل در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ در استان مازندران شامل ۹۷ زن و ۱۲۵ مرد با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی در این پژوهش شرکت داشتند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها با توجه به توزیع داده‌ها از آزمون نسبت و فریدمن استفاده شد.

یافته‌ها

سؤال اول: نیازهای آموزشی معلمان تربیت بدنی استان مازندران کدامند؟

با بررسی و تحلیل دقیق مصاحبه‌ها و جمع‌بندی ادبیات تحقیق، نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی در پنج حوزه مرتبط با شایستگی‌های فناوری و پژوهش، شایستگی‌های اخلاقی و حقوقی، شایستگی‌های مدیریت و رهبری، شایستگی‌های یاددهی، یادگیری و شایستگی‌های تخصصی شناسایی شدند.

همچنین در خصوص نیازهای آموزشی معلمان تربیت بدنی، افراد شرکت‌کننده در پژوهش اعتقاد دارند نیازهای آموزشی در حیطه‌های فناوری و پژوهش، اخلاق و حقوق، مدیریت و رهبری، یاددهی و یادگیری و شایستگی‌های تخصصی برای معلمان تربیت بدنی استان مازندران وجود دارد به‌طوری‌که در حیطه فناوری و پژوهش ۱۸ درصد از معلمان معتقدند نیاز آموزشی پایین و ۸۲ درصد نیز معتقدند نیاز آموزشی بالایی وجود دارد. در حیطه اخلاق و حقوق ۱۶ درصد از معلمان معتقدند نیاز آموزشی پایین و ۸۴ درصد نیز معتقدند نیاز آموزشی بالایی وجود دارد. در حیطه مدیریت و رهبری ۱۰ درصد از معلمان معتقدند نیاز آموزشی پایین و ۹۰ درصد نیز معتقدند نیاز آموزشی بالایی وجود دارد. در حیطه یاددهی و یادگیری ۱۴ درصد از معلمان معتقدند نیاز آموزشی پایین و ۸۶ درصد نیز معتقدند نیاز آموزشی بالایی وجود دارد و در حیطه شایستگی‌های تخصصی ۱۴ درصد از معلمان معتقدند نیاز آموزشی پایین و ۸۶ درصد نیز معتقدند نیاز آموزشی بالایی وجود دارد. نسبت بدست آمده برای تمامی حیطه‌ها در سطح $(p < 0/05)$ معنی دار می‌باشد.

جدول ۱. دسته‌بندی کدهای شناسایی شده در قالب مقولات مربوط به نیازهای آموزشی

مقولات	کدهای مرتبط
مرتبط با فناوری و پژوهش	آشنایی با فعالیت‌های علمی پژوهشی و معلم پژوهنده، آگاهی از وظایف، مسئولیت‌ها و شرح شغل معلم تربیت بدنی، آگاهی از شایستگی‌ها و استانداردهای مورد نیاز برای ایفای نقش معلم تربیت بدنی، مهارت‌های به‌کارگیری ابزار فناوری‌های دانشی و اطلاعاتی نظیر اینترنت، تخته هوشمند و... جهت کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی، آگاهی از اطلاعات جدید علمی ورزشی
شایستگی‌های اخلاقی و حقوقی	رعایت عدالت و انصاف در آموزش و ارزشیابی دانش آموزان، آشنایی با مواد نیروزا، آگاهی از اصول ارزشی و اخلاقی در ورزش، آشنایی با مبانی حقوق ورزشی در مدارس و مسابقات، آشنایی با مسئولیت ورزش کار نسبت به جامعه، هواداران و سایر ورزشکاران، آگاهی از اخلاق هواداری و تماشاچی‌گری
شایستگی‌های مدیریت و رهبری	آشنایی با اصول آماده‌سازی و حفظ محیط یادگیری ایمن در کلاس درس تربیت بدنی، آگاهی از اصول ارتباط حرفه‌ای با کادر اجرایی، معلمان، اولیاء، دانش آموزان، آگاهی از مهارت‌های شروع کلاس درس تربیت بدنی (ایجاد انگیزه و نشاط)، آشنایی با روش‌های سازماندهی و فعال نگه داشتن دانش آموزان برای یادگیری مهارت‌های ورزشی، مدیریت و سازماندهی برنامه‌های ورزشی و مسابقات، آشنایی با نحوه اعزام، آمادگی و سرپرستی تیم‌های ورزشی مدارس جهت شرکت در مسابقات، توانایی تطبیق کلاس درس تربیت بدنی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه
شایستگی‌های یاددهی و یادگیری	آشنایی با ساختار و اهداف درس تربیت بدنی، آشنایی با طراحی برنامه درسی روزانه، ماهانه، سالانه بر اساس برنامه درسی ملی، آگاهی از مراحل رشد شناختی، حرکتی و جسمانی دانش آموزان، آگاهی از اصول یاددهی یادگیری درس تربیت بدنی (نمایش حرکت، ارتباط غیرکلامی، تکرار مهارت و...)، آشنایی با شیوه‌های اجرای درس تربیت بدنی در فضای کلاس مدرسه، آگاهی از اصول آموزش و روش‌های جدید تدریس تربیت بدنی، آگاهی از فنون آموزشی مناسب (ایجاد انگیزه، خلاقیت و...) جهت یادگیری مؤثرتر مهارت‌های ورزشی، آگاهی از اصول ارزشیابی و سنجش قابلیت‌های جسمانی در تربیت بدنی، آشنایی با مدیریت زمان (زمانبندی مناسب جهت انجام امور مرتبط با گرم کردن، سردکردن، جمع‌آوری لوازم ورزشی و ...)
شایستگی‌های تخصصی	آشنایی با فضاها و تجهیزات ورزشی، آگاهی از اصول طراحی برنامه‌های تمرینی و علم تمرین، آشنایی با حفظ و نگهداری فضاها و تجهیزات ورزشی، آگاهی از اهداف دانشی، مهارتی، نگرشی آموزش تربیت بدنی در سنین و مقاطع مختلف تحصیلی، آشنایی با مهارت‌ها و اصول کمک‌های اولیه ورزشی، آشنایی با آسیب‌شناسی ورزشی و روش‌های پیشگیری از آسیب‌دیدگی دانش‌آموزان، آشنایی با اصول دستیابی و حفظ آمادگی جسمانی، استعدادیابی و هدایت ورزشی دانش‌آموزان، آشنایی با حرکات اصلاحی، آشنایی با بازی‌های بومی محلی، پرورشی و مسابقات تفریحی، آگاهی از کاربرد روان‌شناسی در ورزش، آشنایی با فلسفه تربیت بدنی و ورزش، دآوری رشته‌های ورزشی فعال در مدارس، مربیگری رشته‌های ورزشی فعال در مدارس، آگاهی از اصول بهداشت ورزشی، آگاهی از مبانی طب ورزشی، آگاهی از اصول تغذیه ورزشی، آگاهی از آناتومی انسانی و حرکتی، آگاهی از فیزیولوژی انسانی و ورزشی

جدول ۲. آزمون نسبت (دوجمله ای) مربوط به نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی

معنی‌داری	آزمون نسبت	نسبت مشاهده شده	تعداد	طبقه	گروه‌ها	نیاز آموزشی
۰/۰۰۱	۰/۵۰	۰/۱۸	۳۹	≤ 3 نیاز آموزشی	گروه ۱	فناوری و پژوهش
		۰/۸۲	۱۸۳	> 3 نیاز آموزشی	گروه ۲	
		۱/۰۰	۲۲۲		مجموع	
۰/۰۰۱	۰/۵۰	۰/۱۶	۳۶	≤ 3 نیاز آموزشی	گروه ۱	اخلاق و حقوق
		۰/۸۴	۱۸۶	> 3 نیاز آموزشی	گروه ۲	
		۱/۰۰	۲۲۲		مجموع	
۰/۰۰۱	۰/۵۰	۰/۱۰	۲۲	≤ 3 نیاز آموزشی	گروه ۱	مدیریت و رهبری
		۰/۹۰	۲۰۰	> 3 نیاز آموزشی	گروه ۲	
		۱/۰۰	۲۲۲		مجموع	
۰/۰۰۱	۰/۵۰	۰/۱۴	۳۰	≤ 3 نیاز آموزشی	گروه ۱	یاددهی و یادگیری
		۰/۸۶	۱۹۲	> 3 نیاز آموزشی	گروه ۲	
		۱/۰۰	۲۲۲		مجموع	
۰/۰۰۱	۰/۵۰	۰/۱۴	۳۰	≤ 3 نیاز آموزشی	گروه ۱	شایستگی‌های تخصصی
		۰/۸۶	۱۹۲	> 3 نیاز آموزشی	گروه ۲	
		۱/۰۰	۲۲۲		مجموع	

سؤال دوم: اولویت بندی نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی چگونه است؟

در خصوص اولویت نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران، از نظر معلمان شرکت کننده در پژوهش پایین‌ترین اولویت مربوط به نیازهای آموزشی مرتبط با فناوری و پژوهش و بالاترین اولویت مربوط به نیازهای آموزشی مرتبط با مدیریت و رهبری می باشند. نتایج بدست آمده از آزمون فریدمن نشان می‌دهد خی دو مشاهده شده ($\chi^2=118/359$) در سطح ($p<0/05$) معنادار است و می‌توان گفت بین اولویت‌های فوق تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۳. اولویت بندی نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران

اولویت	نیازهای آموزشی	میانگین رتبه
۱	مرتبط با مدیریت و رهبری	۳/۷۴
۲	مرتبط با یاددهی و یادگیری	۳/۴۷
۳	مرتبط با شایستگی‌های تخصصی	۲/۶۳
۴	مرتبط با اخلاق و حقوق	۲/۶۳
۵	مرتبط با فناوری و پژوهش	۲/۵۳
	$df=4$	$\chi^2=118/359$
	$sig=0/001$	

نتیجه‌گیری

با توجه به سرعت تغییر و تحولات در تمام بخش‌های جوامع انسانی و آموزشی و همچنین ناکارآمدی برخی دروس دانشگاهی در رشته تربیت‌بدنی در نتیجه نیاز معلمان تربیت‌بدنی به آموزش و از طرفی نبود نیازسنجی آموزشی معلمان در برنامه ریزی‌های آموزشی طی سال‌ها گذشته، وجود نیاز آموزشی در تمام بخش‌های مورد مطالعه، امری قابل پیش‌بینی می‌باشد. این در حالی است که نیازسنجی آموزشی به دلیل نقش زیربنایی و ساختاری خود نسبت به سایر اجزای فرآیند آموزش کارکنان، از اهمیت و حساسیت بالایی برخوردار است (۳۱).

وجود استاندارد مشخص برای معلمان تربیت‌بدنی و آگاهی از آن باعث پیشگیری از سلیقه‌ای عمل کردن در اجرای مسئولیت‌های محوله معلمان خواهد شد، از طرفی انتظارات از معلم تربیت‌بدنی را نیز در راستای استانداردهای مشخص تعدیل خواهد نمود بنابراین عدم وجود چارچوب مشخص و استاندارد لازم برای معلمان تربیت‌بدنی در کشورمان موضوعی است که سبب شده تا آگاهی از شایستگی‌ها و استانداردهای مورد نیاز برای ایفای نقش معلم تربیت‌بدنی، به‌عنوان یک نیاز آموزشی برای معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران مطرح باشد همچنین معلمان تربیت‌بدنی جهت گردآوری و اشاعه اطلاعات و انجام فعالیت‌های پژوهشی و ارتقاء کارایی و اثربخشی نیازمند به‌کارگیری ابزار فناوری‌های دانشی و اطلاعاتی و آگاهی از اطلاعات جدید علمی ورزشی می‌باشند و توانایی حرفه‌ای معلمان از طریق به‌کارگیری فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات افزایش خواهد یافت، که نارسایی دوره‌های آموزشی، موانع سازمانی و ضعف محتوای آموزشی علاوه بر موانع مدیریتی، ضعف اطلاع‌رسانی و .. (۳۲) سبب بروز نیاز آموزشی در حیطه فناوری و پژوهش شده‌است. نتایج حاضر با مطالعه بدری‌آذرین (۱۳۹۱) که در مطالعه‌ای نیازهای آموزشی اعضای هیأت علمی گروه‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی را مورد بررسی قرار داده همسو می‌باشد. در خصوص حیطه فناوری و پژوهش به نظر می‌رسد که معلمان تربیت‌بدنی در طی دوران تحصیل دانشگاهی و همچنین در طی دوران خدمت در آموزش و پرورش و در کلاس‌های آموزش ضمن خدمت آموزش‌های مناسب را در حوزه فناوری و پژوهش دریافت نمی‌کنند. همچنین در این زمینه می‌توان مطالعه رضانی (۱۳۹۱)، کیانی‌پور (۱۳۹۲)، بهروزی و همکاران (۱۳۹۱)، اثرزاده و همکاران (۱۳۹۳) و شکرالهی و همکاران (۱۳۹۵) را که به بررسی نیازهای آموزشی معلمان در حوزه‌های پژوهشی پرداخته‌اند و مطالعه محبی‌پور (۱۳۹۱) که به نیازسنجی آموزشی فناوری اطلاعاتی و ارتباطی معلمان تربیت‌بدنی پرداخته؛ و همچنین مطالعات چاؤ و همکاران (۲۰۱۱)، کانن و همکاران (۲۰۱۱) را نام برد که به بررسی نیازهای توسعه حرفه‌ای معلمان پرداختند نام برد که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشد. همچنین تمامی مصاحبه‌شوندگان به ضرورت آموزش معلمان تربیت‌بدنی در زمینه فناوری و پژوهش و استفاده از جدیدترین شیوه‌های کاربرد رایانه در آموزش تربیت‌بدنی که از نظر نخبگان نیاز به فرهنگ‌سازی و کار همه‌جانبه و عزم جدی معلمان تربیت‌بدنی دارد، تأکید داشتند.

وقتی اخلاق وارد گستره ورزش می‌شود باید با توجه به اصول و ارزش‌های اخلاقی، رفتارها و فعالیت‌های جامعه ورزشی اعم از ورزشکاران، مربیان و داوران، مدیران باشگاه‌ها و حتی تماشاچیان را مورد ارزیابی قرار داد (۳۳). متأسفانه در کشور عزیزمان به موازات رشد ورزش حرفه‌ای و آماتور و نیز بهبود چشمگیر جایگاه اجتماعی و اقتصادی ورزشکاران خیره، پدیده شوم دوپینگ و استفاده از مواد نیروزا به طور روزافزونی افزایش یافته و مشکلات زیادی برای ورزش کشور به بار آورده است (حلب‌چی و همکاران، ۱۳۸۸). در این پژوهش نیز معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران، بالاترین اعلام نیاز را نسبت به آشنایی با مواد نیروزا اعلام داشته‌اند. از سویی فعالیت ورزشی برای

همه ورزشکاران اعم از مبتدی، حرفه‌ای و آماتور، بالقوه متضمن خطرات بسیاری است. یکی از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند مانع از قوه به فعل درآمدن بسیاری از این خطرناک‌ها شود، آگاهی، حضور و نظارت معلم ورزش یا مربی در صحنه فعالیت‌های ورزشی است (۳۴). بنابراین آگاهی از مبانی حقوق ورزشی، یکی از نیازهای مهم آموزشی معلمان است که بخشی از این نیاز در دانشگاه‌ها با واحد درسی حقوق ورزشی تأمین شده اما با این وجود در این پژوهش، نیاز به این دانش همچنان به‌عنوان نیاز آموزشی معلمان تربیت‌بدنی باقی است. یافته‌های این بخش از پژوهش حاضر با آنچه عارفی و همکاران (۱۳۸۷) در پژوهش نیازهای آموزشی عمومی دریافتند و مطالعه حاجی قاسمی و همکاران (۱۳۹۲) و کیانی (۱۳۹۰) که به بررسی نیازهای آموزشی درس تربیت‌بدنی و معلمان این رشته پرداختند همسو می‌باشد. علاوه بر این مصاحبه‌شوندگان نیز در طول مصاحبه آگاهی از حقوق ورزشی، اخلاق ورزشی، عدالت در ورزش و آشنایی با اصول و ارزش‌های مرتبط را جزء نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی اعلام نمودند که نتایج حاضر نیز بر این نظر نخبگان را تأیید می‌نماید. البته در این میان جای خالی مطالعات بیشتر در حوزه اخلاق ورزشی احساس می‌شود.

مدیریت کلاس درس که شامل طیف وسیعی از تکنیک‌ها و روش‌هایی است که برای تسهیل در امر آموزش، بالا بردن توانمندی، ایجاد و تداوم فضایی دلپذیر و خوشایند در کلاس، ممانعت از رفتارهای نابسامان و خلل آفرین و حاکمیت نظم و انضباط بر کلاس می‌باشد؛ توسط معلمان تربیت‌بدنی کمتر مورد توجه بوده است و یکی از زمینه‌های اصلی نگرانی‌های ابراز شده به‌وسیله معلمان در تمامی سطوح است (۳۵). با این حال، مدیریت کلاس‌های تربیت‌بدنی برای ارائه روش تدریس بهتر با سایر کلاس‌ها بسیار متفاوت است؛ زیرا مدیریت و سازماندهی این کلاس‌ها به فضا، تخصص، امکانات ورزشی و بسیاری از عوامل خواسته و ناخواسته بستگی دارد. با توجه به شواهد به نظر می‌رسد معلم تربیت‌بدنی نقش برجسته‌تری در این میان دارد (۳۶). بنابراین پرداختن به این امر در مدارس، برای عملکرد بهتر و مؤثرتر معلمان تربیت‌بدنی در کلاس درس ضروری به نظر می‌رسد علاوه بر مباحث مرتبط به مدیریت کلاس به‌صورت عمومی که تمامی معلمان باید نسبت به آن آگاهی داشته باشند، دانش مدیریت ایمنی موضوعی است که معلمان تربیت‌بدنی را به‌طور خاص هدف قرار می‌دهد مدیریت ایمنی در ورزش بستر مناسبی را برای انجام فعالیت‌های ورزشی به وجود می‌آورد و نقش راهنمای عمل برای معلمان تربیت‌بدنی در جهت پیش‌برد تدریس، ارزیابی خطرات احتمالی، نظارت، کنترل آسیب‌ها و حوادث احتمالی ایفا می‌کند (۳۷). از آنجا که درس تربیت‌بدنی عمدتاً در فضای آزاد و یا سالن ورزشی برگزار می‌گردد، بنابراین دانش‌آموزان نیز تمام قید و بندهای کلاس درس را کنار می‌نهند. از سویی شرکت در رقابت‌های ورزشی نیز فرصتی متفاوت از سایر تجربیات محیط آموزشی برای دانش‌آموزان فراهم می‌نماید که اگر معلمان تربیت‌بدنی از مدیریت، نحوه سازماندهی و برنامه‌ریزی در کلاس درس تربیت‌بدنی و مسابقات آگاه نباشند اجرای صحیح برنامه و دستیابی به اهداف درس تربیت‌بدنی امکان‌پذیر نخواهد بود. در بر همین اساس و به‌دلیل اهمیت موضوع معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران در این حیطة با میانگین ۴,۱۲ اعلام نیاز نمودند. نتایج حاضر با پژوهش عارفی و همکاران (۱۳۸۷)، سعادت‌مند و همکاران (۱۳۸۸) و اثرزاده و همکاران (۱۳۹۳)، شاهی و همکاران (۱۳۹۳) و ونگ و انیکا و همکاران (۲۰۱۳) که نیازهای آموزشی معلمان رشته‌های مختلف درسی را بررسی کردند و همچنین پژوهش پسند (۱۳۹۵)، شماری و همکاران (۱۳۹۰) که به مطالعه نیازهای آموزشی مدیران و اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها پرداختند، همسو می‌باشد. در همین راستا می‌توان به نتایج پژوهش نادریان و سلطان‌حسینی (۱۳۹۰) با عنوان مهارت‌ها و توانایی‌های فنی برای مدیران ورزشی نام برد

که نتایج آن با این بخش از یافته‌های پژوهش حاضر همخوانی دارد. در همین راستا نخبگان نیز در طول مصاحبه به دفعات اهمیت مدیریت معلمان در کلاس درس تربیت‌بدنی و مسابقات ورزشی دانش‌آموزی را یادآور شدند که با نتایج پژوهش حاضر کاملاً هم‌راستا می‌باشد.

محیط‌های آموزشی زمانی می‌توانند اثربخش و کارآمد باشند که کلیه فعالیت‌های آموزشی دارای معیارهای مشخص علمی باشند. یادگیری و تحول، صنعتی نیست که به زور یا با تحمیل اندیشه و اطلاعات و به شیوه غیرعلمی بتوان آن را در دیگران به‌وجود آورد (۳۸). بحث از روش‌های یاددهی یادگیری و تدریس معلمان در کلاس‌های درس، یکی از مباحث اساسی و اصولی درحوزه تعلیم و تربیت است که توجه بسیاری از متخصصان تعلیم و تربیت، برنامه‌ریزی درسی و روان‌شناسی تربیتی را به خود جلب کرده است (۳۶). امروزه، برخی از معلمان درس تربیت‌بدنی استان مازندران، از کتاب راهنمای تدریس؛ که به معرفی اهداف درس تربیت‌بدنی در مدارس، انواع بازی‌های مهارتی و حرکتی، ابزارهای ارزشیابی تحصیلی، نحوه کلاس‌داری و تهیه طرح درس و برنامه آموزشی و سایر نکات مورد نیاز معلمان تربیت‌بدنی اختصاص داده شده است؛ استفاده می‌کنند. معلمان تربیت‌بدنی معتقدند که با استفاده از کتاب می‌توان به اهداف مطرح شده در واحد تربیت‌بدنی از سوی آموزش و پرورش دست یافت اما آنان مطرح می‌کنند با امکانات فعلی مدارس امکان به‌کارگیری کتاب و دستیابی به اهداف وجود ندارد و کتاب را متناسب با سن کودکان و علایق آنان نمی‌دانند و قابلیت اجرایی کتاب را در حد پایینی ارزیابی می‌کنند، آنها کتاب را متناسب با امکانات و فضای مدرسه نمی‌دانند و کمبود امکانات به آنها اجازه اجرای فعالیت‌های ذکر شده در کتاب را نمی‌دهد (۳۹). با توجه به ماهیت خاص درس تربیت‌بدنی و اهمیت یادگیری مهارت‌ها در کنار سایر جنبه‌های یادگیری، به نظر می‌رسد معلمان تربیت‌بدنی برای انتقال مفاهیم درس تربیت‌بدنی علاوه بر اصول و فنون تدریس عمومی معلمان به اصول ویژه آموزش، یادگیری و ارزشیابی درس تربیت‌بدنی نیاز دارند؛ چنانچه سه مورد از شش استاندارد مورد نیاز معلمان تربیت‌بدنی امریکا (۲۰۱۵) به موضوع شناخت همه جانبه دانش‌آموزان، نحوه تدریس و یادگیری درس تربیت‌بدنی اشاره دارد. با توجه به مطالب طرح شده اعلام نیاز با میانگین ۴۰۰۷ در حیطه یاددهی یادگیری بیانگر ناکافی بودن دروس عملی و تئوری دانشگاهی و کتاب‌های راهنمای معلم تربیت‌بدنی و آموزش‌های ضمن خدمت معلمان در این زمینه می‌باشد. در این زمینه می‌توان مطالعات حمیدی (۱۳۸۸) و عزیزی و همکاران (۱۳۹۰)، را که به بررسی نیازهای آموزشی آموزشیارار و هیأت علمی دانشگاه پرداخته را نام برد و همچنین پژوهش ناصری و همکاران (۱۳۹۱)، پسند (۱۳۹۵) که در مطالعه خود نیازهای آموزشی مدیران را بررسی نمودند و پژوهش عارفی و همکاران (۱۳۸۷)، سعادت‌مند و همکاران (۱۳۸۸)، کیانی پور (۱۳۹۲) و پروین (۱۳۹۳) که به بررسی نیازهای آموزشی معلمان پرداخته‌اند با نتایج مطالعه حاضر همسو می‌باشد.

امروزه همگان بر اهمیت نقش انسان‌ها در سازمان پی برده‌اند و از آن به عنوان سرمایه‌های فکری یاد می‌کنند که بهره‌وری سایر سرمایه‌های سازمان به میزان خبرگی و دانش‌گر بودن سرمایه انسانی بستگی دارد (۴۰). اما براساس آمار موجود که از سوی «معاونت برنامه‌ریزی و توسعه مدیریت وزارت آموزش و پرورش» منتشر شده است، وضعیت نیروی انسانی در تربیت‌بدنی مطلوب نیست و رسیدن به اهداف این درس نیازمند وجود نیروی متخصص است (۴۱). از آن‌جا که درس تربیت‌بدنی به رشد قابلیت‌های جسمانی، روحی و روانی دانش‌آموزان کمک می‌کند، تدریس آن باید به افراد آشنا به مهارت‌های حرکتی که خود شرکت در فعالیت‌های بدنی را تجربه نموده‌اند، همچنین آموزش‌های لازم رادیده‌اند سپرده شود و در غیر این صورت این کار برای دانش‌آموزان زبان‌های فراوان

جسمانی به دنبال خواهد آورد و سبب عدم کارایی ورزش در مدارس خواهد شد (۴۲). از سویی برای جلوگیری از ناهنجاری‌های جسمانی دانش‌آموزان و تشخیص به‌موقع آن به‌ویژه در مقطع ابتدایی «که یکی از ضروریات مدارس کشور به‌شمار می‌رود و در صورت تأمین آن، از بسیاری هزینه‌های درمانی بعدی جلوگیری به عمل خواهد آمد و دستیابی به اهداف حرکتی و یادگیری و نهادینه کردن ورزش در کودکان میسر خواهد شد» لازم است معلمان تربیت‌بدنی آشنایی کاملی از دوره‌ها داشته باشند و در صورت لزوم بنابر رشته خاص آموزش‌های لازم را به دانش‌آموزان ارائه دهند (۴۳). اعلام نیاز معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران در موارد آسیب‌شناسی ورزشی، حرکات اصلاحی، فیزیولوژی انسانی و ورزشی، آناتومی، تغذیه و بهداشت ورزشی، کمک‌های اولیه و ... نیز در همین راستا می‌باشد. در ادامه نیازهای تخصصی معلمان تربیت‌بدنی می‌توان به اهمیت آشنایی با فضاها و تجهیزات ورزشی که یکی از وجوه فعالیت‌های بدنی برای هر کدام از ورزش‌ها است پرداخت که یکی از نکات مهم برای معلمان تربیت‌بدنی، مربیان ورزش و ورزشکاران اطلاع از ابعاد و اندازه‌های استاندارد مسابقاتی و تمرینی فضاهای ورزشی و نحوه ترسیم خطوط و حریم‌ها و نحوه حفظ و نگهداری آن‌هاست (۴۴) و معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران نیز با بالاترین میانگین، در این مورد اعلام نیاز نمودند. یافته‌های پژوهش حاضر با مطالعه صمیمی فر (۱۳۸۴)، پوربختیار (۱۳۸۴)، کیانی (۱۳۹۰)، در مطالعه خود به نیازسنجی دوره‌های کوتاه‌مدت آموزش ضمن خدمت پرداختند و پژوهش احدی و عامری (۱۳۹۴) که معیارهای حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی شناسایی نمودند و همچنین مطالعه چرونین و همکاران (۲۰۱۲) که استانداردهای مورد نیاز معلمان تربیت‌بدنی را شناسایی کردند و نتیجه پژوهش محبی‌پور (۱۳۹۱)، کیانی‌پور (۱۳۹۲)، حاجی قاسمی و همکاران (۱۳۹۲) که به بررسی نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی در حوزه‌های متفاوت پرداختند و نیاز به دانش تخصصی که از نتایج مطالعه عارفی و همکاران (۱۳۸۷) در مورد نیازهای معلمان است، همسو می‌باشد. همچنین مصاحبه‌شوندگان قریب به اتفاق، حیطه تخصصی معلمان تربیت‌بدنی را جزء نیازهای آموزشی آنان اعلام نمودند.

بر اساس اولویت‌های این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت: نیازهای آموزشی معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران به ترتیب با مهارت‌های مدیریت جهت شروع و اداره کلاس آغاز شده، سپس مهارت‌های یاددهی و یادگیری جهت آموزش در کلاس تربیت‌بدنی مطرح می‌شود. در مرحله بعد معلم تربیت‌بدنی برای آموزش نیاز به شایستگی‌های تخصصی دارد و هم‌زمان باید از شایستگی‌های اخلاقی و حقوقی مورد نیاز هم برای هدایت صحیح و حفظ اصول ارزشی و عدالت در کلاس برخوردار باشد. که در این پژوهش نیز اولویت سوم مشترکاً به شایستگی‌های تخصصی و شایستگی‌های اخلاقی و حقوقی تعلق گرفت. در انتها نیز نیازهای آموزشی مرتبط با فناوری و پژوهش قرار دارند که به نظر می‌رسد ارتباط مستقیم با دانش‌آموزان ندارد و به نوعی در ارتقاء علمی معلمان تأثیرگذار است بنابراین در فرآیند آموزش، اولویت بالایی ندارد و در این پژوهش نیز معلمان تربیت‌بدنی نیازهای این حیطه را در اولویت آخر ارزیابی نمودند.

با توجه به تغییر و تحولات روزافزون علوم مختلف از جمله تربیت‌بدنی و همچنین پیشرفت سریع فناوری در عصر حاضر، لازم است دانش، نگرش و مهارت معلمان تربیت‌بدنی نیز به‌روز و افزوده گردد؛ لذا با توجه اهمیت آموزش معلمان، که نقش تعیین‌کننده‌ای در تربیت آینده‌سازان کشور دارند، اهمیت نیازسنجی آموزشی، جهت تعیین نیازهای آموزشی معلمان نیز صد چندان می‌نماید تا بتوان ضمن پیشگیری از هدررفت سرمایه‌های مادی و معنوی منابع ارزشمند انسانی در آموزش و پرورش، گامی مفید و مؤثر در ارتقاء سطح علمی، عملی و عاطفی معلمان

تربیت‌بدنی برداشت. یافته‌های پژوهش، نشان داد وضعیت آموزشی موجود معلمان تربیت‌بدنی استان مازندران فاصله‌ی نسبتاً زیادی با شرایط مطلوب دارد و در این زمینه نیازهای آموزشی در تمام حیطه‌های فناوری و پژوهش، یاددهی و یادگیری، مدیریت و رهبری، اخلاقی و حقوقی و شایستگی‌های تخصصی وجود دارد. البته به نظر می‌رسد مباحثی از قبیل سرعت رشد تکنولوژی، عدم کارایی و ناکافی بودن برخی دروس دانشگاهی، سرفصل‌های تکراری، بدون انجام نیازسنجی دقیق برای برگزاری دوره‌های آموزشی معلمان تربیت‌بدنی، عدم وجود چارچوب مشخص و استاندارد لازم برای معلمان تربیت‌بدنی، از جمله دلایل وجود نیاز آموزشی معلمان تربیت‌بدنی در تمامی حیطه‌های مورد پژوهش می‌باشد. با در نظر گرفتن نتایج پژوهش حاضر، برگزاری دوره‌های آموزشی با توجه به اولویت‌های مشخص شده در سطح خرد و بازنگری در سرفصل‌ها و کیفیت دروس دانشگاهی در رشته دبیری تربیت‌بدنی و انجام نیازسنجی آموزشی دقیق و اصولی، به‌شکل منظم و مستمر در سطح کلان، می‌تواند بر اثربخشی و کارایی معلمان تربیت‌بدنی تأثیرگذار باشد.

منابع و مأخذ

1. Sabrkosh, AR; Mazinani, Habibullah, Nur, H. 2013. education and human resource development in the organization, Iranian journal of management studies on police training 6(24): 134-107. [Persian]
2. Hoseyn Pur, R., 2015. review of training needs assessment patterns in order to select a suitable model for needs assessment periods organizational empowerment, the second National Conference on Sustainable Development in Psychology, Social and Cultural Studies. [Persian]
3. Abedi, M., Nili, MR. 2013. analyze and compare the social goals of education with views of Allameh Tabatabai, Iranian journal of Islamic education. 8(16): 100-79 [Persian]
4. Sarkararany, MR. 2010. cultural approach to the training of teachers, Iranian journal of Teacher growth. 250: 4-12. [Persian]
5. Ramezaninejad Rahim. 2014. physical education in schools Publications, Tehran, the publisher, ninth edition:118-123. [Persian]
6. Makopoulou, Kyriaki & Kathleen Armour. 2011. Teachers' professional learning in a European learning society: the case of physical education, Physical Education and Sport Pedagogy. 4(16):417-433
7. Chen S, Snyder Sh, Magne M. 2010. the Effects of Sport Participation on Student Athletes' and Non Athlete Students' Social Life and Identity, Journal of Issues in Inter collegiate Athletics, (3):176 - 193
8. Keshavarz L, Fathi Farid A, Azadi F. 2016. evaluate the performance of teachers Trbyt Bdny using 720-degree feedback, Iranian journal of new approaches in sport management, 4(12):21-9. [Persian]
9. Devin Fahim H, Asadollahi, E. 2016. predicting resistance to change based on personality characteristics of physical education teachers, Iranian

- journal of applied research in sport management, the fifth year in a row 18(2): 55-62. [Persian]
10. Samkhaniani Y, Aghazadeh J, Parikhani Sh, Aran Ardabili A, Zareh S and Isazadeh S. 2014. The Relationship between In-Service Training of Physical Education Teachers and Job Empowerment, *Biological Forum – An International Journal*, 6(2):189-193.
  11. Tsangaridou N. 2014. Moving towards effective physical education teacher education for generalist primary teachers: a view from Cyprus, *Education 3-13 International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*. 44(6): 632-647
  12. Hematinezhad MA, Ramezanejad R, Alimardani A, Evaluation of Academic Competitions - Specialized physical education teachers, *Iranian journal of Movement*. (31): 135- 148. [Persian]
  13. Khamarbaqhy S, Sabaghyan Rod L, Amyrtash AM. 2015. the reward of the world, the relative contribution of skills to manage the agents, preservatives Job: A Case Study (teachers of physical education Tehran Province), *Iranian journal of Human Resources Management in Sport*. 2(1): 13-21. [Persian]
  14. Ramezani A, Kashaf M. (2017) The effect of physical education on fitness and skills of male and female teachers Trbyt Bdný geographic regions of the country, *Iranian journal of applied research in sport management*. (4):33-40. [Persian]
  15. Saadat E. 2014. Human Resource Management, Tehran, research organizations and universities Compilation of Humanities Books: 175-176. [Persian]
  16. Nazarian Madvany A, Ramezani A. Sharaf bayani H. 2015. evaluating the curriculum of Bachelor of Physical Education and Sports Science Teacher, *Iranian journal of Sport Management Studies*. (31): 70-49
  17. Min L, Jeong Y, Sung-Sang. 2014. In-Service Education and Training for Teachers in Korea and the Role of the Private Sector from 1945 to 1970s, *The Asia-Pacific Education Researcher*. 23(3): 413–424
  18. Taheri Z. 2013. Evaluation of in-service training programs for managers and employees of the General Directorate of Youth and Sport Isfahan province based on the international standard ISO 10015, a master's thesis, University - Faculty of Physical Education and Sport Sciences. [Persian]
  19. Navidi A, Barzegar M. 2003. ways to enhance the social status of teachers, *Iranian journal of education*. (74): 55-100. [Persian]
  20. Salehi Omran I, Javadipour M, Mohamdy Zad, S. 2015. to verify the educational objectives of teaching elementary school physical education, *Iranian journal of sports development and management*, 4(2):124-135

21. Ahadi B, Seyyed Amer MH. 2015. Trbyt Bdny teachers professional standards (Text in Urmia), Iranian journal of Sports Management Studies. (33)113-130. [Persian]
22. Mahdi Mohammadi; Rahmatollah Marzougi; Jafar Turkzadeh; Abolfazl Bakhtiari and Abdolkhaleq Fallahi (1395); The Context of the Professional Development Framework for Teachers Based on Study: A Qualitative Case Study, Quarterly Journal of Research, Volume 4, Issue 3, Winter 1959, p. 99-128[Persian]
23. Surujlal J,Grobler Wynand CJ. 2014. Retaining Sport Coaches: A qualitative Assessment of Retention Strategies at Sport Clubs in South Africa, Mediterranean Journal of Social Sciences, MCSER Publishing, Rome-Italy. 5(2):651 - 658
24. Sabaghian Z, Akbari S. 2010. comprehensive training adults with adult education approach, Tehran, publisher of the Samt: 29. [Persian]
25. Shariatmadari M, Adel Nzhad A. 2011. Pathology Conference Organizational Training Institute industry horizons. [Persian]
26. Firdousi F. 2011. Significance of determining assessment needs and training in the service sector International Journal of Business and Social Science. 17(2):113-117
27. Muma M, Iravo A. 2014. Effect of Training Needs Assessment on Employee commitment in Public Universities: A Case Study of Jomo Kenyatta University of Agriculture and Technology Internationa, Journal of Academic Research in Business and Social Sciences. 9(4): 233 - 250
28. Ghahremani M. 2009. Organizational Learning Management Tehran, martyr Beheshti University Publications Center. [Persian]
29. Abbaszadegan SM, Torkezadeh J. 2009. surveys need training in organizations, Tehran, Press Release Joint Stock Company p:65. [Persian]
30. Watkins, R West-Meiers, M, Visser, Y. 2012. A guide to assessing needs: Tools for collecting Information, Making Decisions, and Achieving Development Results. p 25-26.
31. Khorasani A, Eidi A. 2015. applied techniques Training Needs Assessment, Second Edition, Tehran, Iran Industrial Research and Training Center. [Persian]
32. Namdari Pezhman M, Ghanbari S, Mahmoudi H. 2013. identify barriers to the implementation of the program of teacher as researcher and teacher as researcher in the eyes of experts, the study province, Iranian journal of Shahed University, the twentieth year. (3):195-216. [Persian]
33. Nedaei T, Alavi K. 2008. study of philosophical ethics in sport and fair approach to the game word, Iranian journal of Philosophical research, 38(10): 187-220. [Persian]

34. Hosseini, SM; Eshaghi, E. 2015. civil and criminal liability resulting from sports activities, Iranian journal of Civil Rights. 4(1): 55-67. [Persian]
35. Ismaili MR, Ketabyan, Khodadad SH. 2012. regarding self-education classroom management style Trbyt Bdny Tehran, Iranian journal of management and organizational behavior in sports. (1):21-28. [Persian]
35. Bakhshayesh A. 2013. The relationship between personality traits primary school teachers with classroom management styles Yazd, Iranian journal of New Approaches in Educational Management, (2): 185-198. [Persian]
36. Qrh-Khany H, Soleimani M, Soleimani A. 2015. Identification of Factors Affecting the Use of Active Teaching Methods by Physical Education Instructors in Ilam, Iranian journal of Province supplement to the Bulletin of sport management and motor behavior. (11):178 -169. [Persian]
37. Hassani A, Hmtly Nzhad M, Noorbakhsh M, MhdYPvr A. 2008. describe and compare the safety management in physical education classes in schools under the guidance of Ahvaz, Iranian journal of Applied Sport Physiology (Sports Sciences), 4(8): 11-27. [Persian]
38. Ahmadi Ahmad, Rasouli E, Eslam Panah M, Ahmadi F. 2014. Effect of 5 E learning and creativity of students, Iranian journal of educational technology and instructional design engineering Quarterly. (4): 45-60. [Persian]
39. Kashkr S, Dadras M, Kaiseri R. 2013. Evaluation of physical education teachers (teaching guide) primary school point of view of primary school teachers in Yazd, Iranian journal of communication management in sports media. 1(3) 63-70. [Persian]
40. Nazari F, Surrey A, Eidi H. 2015. predict organizational commitment, job security and physical education teachers in Kermanshah province through its components, Iranian journal of supplement to the Bulletin of sport management and Motor Behavior. 21(11): 175-184. [Persian]
41. Ramezani AR.2008. human capital (physical education teacher), Iranian journal of growth Trbyt Bdny Education. (26): 18-29. [Persian]
42. Kiani M.2011. survey and assessment of short-term training of physical education teachers views Branch, martyr Chamran University master's thesis. [Persian]
43. Pour Bakhtiar H. 2005. Short-term periods of training needs assessment and prioritization categories this period of view middle school teachers in the province, PazhuheshkadehY education. Ministry of Education, Research Project. [Persian]
44. Ramezani A. 2015. identify facilities and sport facilities, books, teacher, Tehran, Iran printing and publication of textbooks. [Persian]

Educational Needs Assessment of Physical Education Teachers in Mazandaran Province

Samad Izadi¹ - Zahra Saghafian² - Dr. Mostafa Azizi³

(Revised: 2017/09/03; Accepted: 2018/10/09)

Abstract

The basis for educational planning and designing is the needs assessment. This research was conducted with purpose of studying educational needs assessment of physical education teachers in Mazandaran province. In this research, mix methods qualitative and quantitative were used. A purposive sample of 20 informants was selected. Based on qualitative findings, an initial 47 items questionnaire was designed. After reviewing its validity and reliability ($\alpha=0/983$), finally was conducted on a sample of 228 teachers from Mazandaran province schools. Finding in qualitative part are presented as follows: Such indicators as need for training Physical Education Teachers: 1.related to management and leadership; 2.related to teaching and learning; 3.related to professional competencies; 4. related to ethics and law; and 5. related to technology and research; Also, according to the teachers, there are educational needs in all and priority needs were significant at the level ($p = 0/05$). physical Education Teachers of Mazandaran Province have educational needs in the considered indicators. And can be said teachers do not receive appropriate training or their training is not enough.

Keywords

Educational Needs, Physical Education Teachers, Mazandaran Province.

---

1 . Associate Professor, Department of Education, University of Mazandaran

2 . M.A Student in Training and Human Resource Development, Sabz Institute of Higher Education
(Corresponding Author: Email : zahasaghafian@yahoo.com Tel: +989023140174

3 . Assistant Professor, Department of Education, University of Mazandaran